Alevilerin inanç ritüelleri üzerine birçok makale yayınladık. Aleviliğin özüne yönelik geliştirilen saldırıları örneklerle vermeye çalıştık. Alevi mezarları üzerine yazılan yazılar, Mezarların yönü de dahil birçok konuda özün kaybedildiğini, egemen inanç İslam'ın Alevilerin tüm inanç ritüellerini adeta esir aldığını ve Aleviliği özünden
koparıp, sadece Aliseverlik olarak topluma sunduğunu örnekleriyle açıklamaya çalıştık.

Bu saldırılara karşı, bizlerin pratiğimiz ile öze dönüşü örgütlememiz gerektiği gün gibi açıktır. Hakka yürüme erkanlarımız, Cemlerimiz, Ölüm ve doğum'a dair ritüellerimiz İslam'dan arındırılarak, ana-ata'larımızın bin yıllardır uygulaya geldikleri ritüellere uygun olarak yeniden toplumumuza kazandırılmalıdır. Alevilik eğer kendine has, kendine özgü bağımsız bir inanç, bir din ise her inanç gibi kendine has inanç ritüellerinin olması doğaldır. Doğal olmayan yaşarken kızılbaş olan canlarımızın, öldüklerinde Kuran ile dualanarak, islami esaslara uygun cenaze namazı kılınarak müslümanlaştırılmasıdır.

İnancımıza yapılan saldırıların boyutları bu söylediklerimizle de sınırlı değildir. Ahlaki-etik değerlerimize saldırılmakta, kültürümüz egemenlerin eliyle ve ne yazık ki, Alevi yarı cahil aydınların da katkılarıyla dejenere edilmektedir. Alevilerin ayet dedikleri deyişlerimiz, egemen zihniyet tarafından türkü diye isimlendirilmekte ve bu yolla Alevi müziği olduğu gizlenmekte, tür kü evi denilen müzik salonlarında ise Alevi deyişleri adeta rakı sofralarına meze yapılmaktadır.

Alevi deyişleri ana-atalarımız tarafından ayet olarak isimlendirilmiş ve saz eşliğinde cemlerimizde söylenmiştir. Hakka yürüme erkanlarımızda sazımız ve sözümüz hep var olmuştur. Pirlerimiz, ozanlarımız, zakirlerimiz tarih boyunca sazı tell-i Kuran olarak tanımlamışlardır.

İnancımız dört bir yandan asimilasyon kıskacına alınmış, başta toplumsal ahlakımız olmak üzere tüm değerlerimiz dejenere edilerek, yeni kuşakların kültürümüzü tanımasına engel konulmak istenmektedir.

« Kapitalist modernite temsilcileri, ahlakın toplumun ruhu olduğunu ve bu ruha saldırdıkça toplumu dağıttığını ve ancak bu yolla var olabildiğini çok iyi bilmektedir. Bu da en şiddetli saldırılarını ahlakı temsil eden ya da etmeye çalışan din ve inanç değerlerine yöneltmesine yol açmıştır. Bu toplumsal kanundan kaynaklı, kapitalist kültür ile din ve inanç kültürü arasında uzlaşmaz bir çelişki vardır. Kapitalist moderniteyi tanımayan ya da onu ilerici görüp uzlaşan inançlar erimeyi, yok olmayı kabul etmiş demektir. Örneğin Aleviler evleri, haritalar üzerinde köyleri ve mahalleleri işaretlendiği halde, bu tehdite karşı ciddi bir mücadeleyle cevap vermiyorsa, bunun Alevilerin inancındaki ahlakilikten uzaklaşmış olmasıyla bağlantılı yanları olduğunu bilmek gerekir. Êzîdîler 2014'teki büyük soykırımdan sonra hızla toparlanıp direnmeye geçmişse, bunun da Êzîdîlerin, Êzîdîliğin ahlak kabul ettiklerini terk etmemesiyle bağı olduğu anlamına gelir. Demokratik toplum bilinci ve inancı temelinde, günümüzde yenilenmesi gereken birçok yanı olsa da Êzîdîliğin kültürel özsavunma direnişini sürdürmeye çalıştığı bilinmelidir. »

(Cihan Eren ; Ezidiler'de, Aleviler'de ve yaresanlar'da Çıle Zıvistane adlı makalesinden)

Bin yıllardır inançlarını tüm saldırılara karşı korumaya çalışmış olan ve bu yolda büyük bedeller ödeyen Aleviler, bugün bile popüler kültürde Alevi kimlikleriyle görünür değiller. Orada yer bulsalar da fark edilmezler. Son yıllarda Alevilik kamuoyunda daha fazla görünen ve tanınan bir kimlik haline gelmiş olsa da bu durumun aşıldığını söyleyemeyiz. Son yıllarda Alevi müzisyenler ortaya çıkmış, deyişlerimizi, duazlarımızı dile getirmiş ancak bütünsel olarak Alevi toplumu hala görünür hale gelememiştir. Türk Halk Müziği denilen müzik dalından Alevi deyişlerini çıkardığımızda
aslında geride bir şey kalmaz.

Son yıllarda görünür hale gelen Alevi kökenli müzisyenler bile sesleri, sazları ile yaptıkları müzik övüldüğünde, « benim yaptığım Alevi müziği » diyememekte, en fazla « ben türküleri severim

çünkü bu kültürde yetiştim" demektedir. Aleviliği tanıyan herkes bilirki, Alevi kimliğinde müziğin özel bir yeri ve etkisi var.

Aleviler 'de müziğin özel bir yeri olmasının ise iki sebebi var: Pirler, Zakirler,Âşıklar ve cem. Cem müzikle başlayıp müzikle bitiyor. Başından sonuna müzikal bir yapılanması var cemin. İçinde bir mitoloji var. Temel olarak cem, saz ve söz üstüne yürütülür. İkisi etle tırnak gibi birbirini tamamlıyor. Pirlerimiz, ozanlarımız , zakirlerimiz bir hafızanın, toplumsal belleğin taşıyıcılarıdır. "Zakirin, Pir'in sözü, Kuran'ın özü"dür Alevilikte.

Yukarıda belirttiğimiz gibi önce ahlaki değerlerimize, sonra inancımıza doğrudan müdahale eden egemen sistemler tarafından her dönemde olduğu gibi, cumhuriyet döneminde de birer ibadet ayeti olarak addedilen deyişlerimize müdahale edilmiş. Alevi deyişleri Türk Halk Müziği olarak lanse edilmiş ve öyle de icra edilmiştir. Bununla da yetinilmemiş, deyişlerimiz içkili alemlerin mezesi haline getirilmiş ve bu yolla inancımızın içi boşaltılmaya çalışılmıştır.

Ayetlerimiz bir de içten saldırıya uğramış, Alevilerin düğünlerinde de bir ibadet aracı olan Semahımız, eğlence müziği gibi algılanarak, insanlar kılığına, kıyafetine, bulunduğu ortama uygun olup olmadığına bakmadan, amacı insanları eğlendirmek olan müzik gruplarına Semah'larda söylenen deyişler söyleterek, burada da bizim için birer ayet olan deyişlerimiz içkili eğlence sofralarına meze yapılmıştır.

Alevilerin kimliklerini dışa vurmasında müziğin ve söz'ün çok önemli bir araç olduğu bir gerçeklik olarak orta yerde duruyor. Cumhuriyet dönemi boyunca bu böyle sürüp gelmiştir. Ancak gerçek anlamda Alevi kimliğinin dışa vurumu son 30 yılda görünür olmuştur. Erken dönemde Alevi zakir- ozanlar elbette var. Ancak Alevi kimliklerini, bugün gördüğümüz anlamda, dışa vurduklarını görmüyoruz . Âşık Veysel gibi, Ali İzzet Özkan gibi çok önemli âşıklar var. Bunlar aslında o dönemin repertuarına çok büyük katkı sunmuşlar, ama Alevilikleriyle ele alınmamışlar. Bizim burada dile getirmek istediğimiz , Aleviler kimliklerini dışa vururken, ki bu en çok da deyişler, klamlar, stranlar yoluyla olmaktadır. Alevi müziğinin (Türk Halk Müziği adı altında) , dışa vuran bir kısmı da var. Düğünlerde, çeşitli etkinliklerde icra yapan yeni bir kuşak çıkıyor artık 70'lerde. Bir de şunu unutmayalım, popüler sanatçıların yani Edip Akbayram'ın, Selda'nın, Cem Karaca'nın, Fikret Kızılok'un, Neşet Ertaş ve Veysel'i çalıp söylemesi ve tabii ki Mahzuni'yi çalıp söylemesi, Alevi âşıkların miras bıraktığı bir damar oluşturdu.

Diğer yandan Muharrem Temiz, Cengiz Özkan, Erdal Erzincan gibi sayısız isim, bunların cem

içindeki repertuarları ve Aleviliği inançsal yanıyla ön plana çıkarmaları ilgi görüyor. Dolayısıyla 80'li ve 90'lı yıllara damgasını vuran Arif Sağ ve Musa Eroğlu gibi isimlerin yerine, günümüz genç zakirleri, Dertli Divani, Erdal Erzincan, Gani Pekşen gibi yeni kuşak Alevi müzisyenlerini ve onların repertuarlarını takip ediyorlar. Bu repertuar yavaşta olsa artık cenazelerde karşımıza çıkıyor.

Alevilerin Hakka Yürüme Erkanlarında son zamanlarda müzik ve söz ile hakka uğurlama yeni bir şey değil. Aslında gelenekte de olan bir şey. Rea Heq ve Tahtacı kızılbaşlarda yüzyıllardır uygulanagelen bir
ritüeldir.
Bir kere zaten o sözleri ve müziği hak kelamı olarak kabul ettiğinizde bunların hepsi bir ayet olur her yerde söyleyebilirsiniz. Cenazede onunla uğurlamak, rızalığı böyle almak ve mezarlıkta da bunu icra etmek… Gani Pekşen kendi annesinin cenazesini hakka yürüdüğünde böyle kaldırdı cemevinde. Arif Sağ'ın eşi hakka yürüdüğünde de Dertli Divani onun cenazesini bu şekilde kaldırdı.
Bir tartışma da oldu sosyal medyada, biz de takip ettik.

Özellikle Engin Nurşani'nin Hakka uğunlanma erkanında yaşananlardan sonra büyük tartışmalar yaşandı. Bazı yol düşkünleri; cenaze sazlı sözlü olur mu diyorlar. Eğlenceye dönüştü diyorlar. Oysa saz ve söz sadece cenazede değil, Cem'de de doğumda da uygulanan ibadetin yürütülüşünün olmazsa olmazlarıdır. Sazımız ve sözümüz hayatımızın her alanında vardır ve anlayanlar için manevi anlamda, "küfrü imana saymak"tır.

Aleviliğin kamusal alana çıkış sürecinde, Alevi deyişler bir anlamda mücadele alanı olmuştur. Alevi deyişleri hem içeriğiyle hem de biçimsel olarak politik mücadelenin adı olmuştur. Bu anlamda genel olarak popüler kültür özel olarak Alevi deyişleri bir rıza ve direnme alanıdır. Bin yıllardır büyük bir gizlilik, belirli kurallar ve şartlarda icra edilen Alevi deyişleri; yavaş yavaş gün yüzüne çıkmış ve Alevi kimliği bu yolla görünür olmuştur.

Alevilerin inanç ritüelleri ile oynayan, Aleviliği özünden uzaklaştıran, İslamize eden günümüzün Hızır Paşaları bilmelidir ki; artık gerçeğin üstünü örtme dönemi sona ermiştir. Alevi genç kuşakları inancına sahip çıkıyor ve sizlerin içten asimile etme oyununuzu görüyor . Bu oyunlarınızı boşa çıkarmak için mücadele ediyor. Makalemize Araştırmacı-Yazar Erdoğan Yalgın canımızın Alevi ibadetini tarif eden sözleri ile son verelim.

“Alevilerin Tanrı evi (İbadethanesi) İnsanın Kalbidir

Buna göre Alevilerin ibadet alanları, insan-evren ekseninde dizayn edilmiş **açık hava galerisi** ni teliğindeki doğal mekanlardan oluşmaktadır. Onlar için ibadet yapılan yer, bir bütün olarak yerküredir. Yeryüzünün en değerli varlığı insan olduğu için, Alevilere göre insanın temiz kalbi, en görkemli ibadet yeridir. Bu vesileyle Aleviler hiç şüphesiz ki Kâbe karşısında bile “Benim Kâbe’m insandır!“ demekle yetinmemiştir. Ayrıca ‘okunacak en büyük kitabın kutsal kitaplar olduğunu’ savunanlara karşı; ‘Okunacak en büyük kitabın insan olduğunu’ söylemiştir.

Bütün bu temel felsefi düşünceler, öylesine sıradan söylenmiş lafzi sözler değildir! Yani her şeyden önce asıl olan insandır. Aleviler için görece olan mekanlar, zahiridir. Mühim olan, yolu bilmeyenler tarafından görünmeyen, fakat gönül gözü açık olan İnsan-ı Kamillerin rahatlıkla görebileceği bâtındır. Dolayısıyla Alevilerin topluca ibadet yaptıkları kutsal mekanlar; Ocak Bânilerinin (evin çatısı-tavanı, koruyucusu) ilk kurduğu mekanlar olmak üzere, bir su kıyısı, dağ başları, ulu ağaçların bulunduğu doğal ortamlardır.”

(Erdoğan Yalgın’ın kitabı Dinlerin ve Alevilerin İbadet Yerleri makalesinden alınmıştır.)